

Triage in Halacha

[1] יומא דף נח עמוד ב

מדינא - בההוא קרן דפגע ברישא בההוא עביד ברישא, דאמר ריש לקיש: אין מעבירין על המצות

[2] ילקוט שמעוני תורה פרשת בא [רמז רא]

ר' יאשיה אומר אל תקרי כן אלא ושמתם את המצוות. כדרך שאין מחמיצין את המצה כך לא יחמיצו את המצוות אלא אם באה מצוה לידך עשה אותה מיד. אמר ר"ש בן לקיש אין מעבירין על המצות אמר רבא שמע מינה מדר' שמעון בן לקיש עבורי דרעא אטוטפתא אסור. ודשון מזבח הפנימי קודם להטבת חמש נרות דכי פגע ברישא במזבח פגע:

[3] פירוש המשנה לרמב"ם מסכת מנחות פרק י [ב]

הכלל אצלינו אין מעבירין על המצות, ... ולפי הכלל הזה מתכוונים להביא את העומר ממקום היותר קרוב לירושלם כדי שלא יניחו זה שהוא ראוי למצוה וילכו לחפש זולתו ונמצא שעבר ממצוה למצוה.

That's for 2 equal options- what about foregoing a greater/more kadosh mizva do perform the closer, lesser mizva?

[4] רבינו יהונתן על הרי"ף הלכות תפילין (לפי דפי הרי"ף) דף ח עמוד ב

אין מעבירין על המצות, כלומר שאע"פ שאנו אומרים שמצוה להניח של יד תחלה ואחר כך של ראש אפילו הכי אם יזדמן לידו של ראש תחלה יניח של ראש ואחר כך יניח של זרוע. אמר רבא (עבידי) [עבורי] דרעא אטוטפתא אסור, ש"מ מדריש לקיש שהודיענו אסור להעביר על המצות נוכל ללמד שאסור להקדים תפלה [של] יד בכלי שמניח בו תפילין ואחר ישים תפלה של ראש עליהם אסור לעשות כן לפי שכשירצה להניחם יזדמן לו של ראש תחלה ו[אין] אפשר לומר שלא יקיים מצות הראש תחלה כדקימא לן שאין מעבירין על המצות, ומסיים בקצת הספרים אלא היכי עביד מ[ו]קים דדרעא אטוטפתא, ישים תפלה של זרוע עליון על התפלה של ראש כדי שיזדמן לו לעולם של זרוע ראשון וכן יזדמן לו לעולם אם יעשה כמה שלמדונו חכמים ז"ל [מנחות ל"ו ע"א] שחולץ של ראש תחלה כדמוכח מקרא וישימם בכלי צר כלומר רחב שאינו מחזיק כי אם שני תפילין זה על זה ואחר כך חולץ של זרוע וישימם עליהם.

What if you will only be able to do 1, should u do the closer or the bigger mizva?

Ridvaz- ein maavirin, regardless of severity

[5] שו"ת רדב"ז חלק ד סימן יג (אלף פז)

שאלה ראובן היה חבוש בבית האסורים ולא היה יכול לצאת להתפלל בעשרה ולעשות המצות והתחנן לפני השר או ההגמון ולא אבה שמוע להניחו זולתי יום אחד בשנה איזה יום שיחפוץ. יורה המורה איזה יום מכל ימות השנה יבחר ראובן הנזכר ללכת לבית הכנסת:

תשובה - הנה ראיתי אחד... בתחלה כתב דעדיף יום הכפורים ואח"כ החליפו ביום הפורים משום מקרא מגילה ופרסומי נסא דבעינן עשרה ואין ראוי לסמוך על דבריו. אבל מה שראוי לסמוך עליו הוא דאנן קי"ל דאין מעבירין על המצות ואין חולק בזה כלל הלכך המצוה הראשונה שתבא לידו שאי אפשר לעשותה והוא חבוש

בבית האסורים קודמת ואין משגיחין אם המצוה שפגעה בו תחלה היא קלה או חמורה שאי אתה יודע מתן שכרן של מצות וזה פשוט מאד אצלי:

Chaye Adam- only for equal mizvos- but more imp mizva do first-

[6] חיי אדם חלק א כלל סח סעיף א

קיימא לן אין מעבירין על המצות, רצה לומר מצוה שתבוא לידו תחלה, יעשנה ולא יניחנה מפני שרוצה עכשיו לעשות אחרת ואחר כך יעשה זה, וכל שכן שיניחנה לגמרי כדי לעשות אחרת, והוא איסור מן התורה, שנאמר [שמות י"ב י"ז] ושמרתם את המצות, קרי ביה "המצות" בחירק, שלא תחמץ ותיישן (כן כתבו תוס' ביומא ל"ג בהדיא ועי' מש"כ המ"א ס"ס קמ"ז, והרדב"ז בתשובתו ח"א סי' תקכ"ט כתב שהוא דרבנן, ונעלם ממנו דברי תוס' שם, וכ"כ תוס' בזבחים נ"א). וכל שכן דאסור להחמיצה ולעשותה אחר כך. וזה שאמרו "אל תחמיצנה", לזמנה.
וזה נחלק לג' תנאים:

א) דלא שייך דלא מעבירין אלא כשרוצה ב' מצות, כגון שרוצה להניח טלית ותפילין דבאיזה שיפגע תחלה צריך לעשות. אבל אם אין לו פנאי לקיים שניהם רק א', לא שייך בזה אין מעבירין, אלא אדרבה אזלינן אחר המצוה החמורה, כגון ציצית ותפילין, תפילין חמורה שהיא קדושה ביותר וגם חובת הגוף, וכן כל כיוצא בזה, או א' תדירה וא' אינה תדירה כל כך, יעשה התדיר, דקיימא לן תדיר עדיף (כ"כ תוס' ביומא שם להדיא). וכן אם א' עוברת ומצוה השניה אינה עוברת, יעשה העוברת (וכן מוכח בקדושין כ"ט ע"ב לפדות בנו ולעלות ברגל, רי"א יעלה כו' שזו מצוה עוברת, וחכ"א יפדה, שנא' [שמות ל"ד כ'] בכור בניך תפדה, וכ"כ רמב"ם בפ"א מהל' בכורים הל' ד', ואם כן דוקא התם דכתיב קרא, אבל בשאר מצות מודים חכמים, וכן כתב המ"א בס' י' תרנ"ו). ואפילו יש לפנינו מצוה דאורייתא לעשות היום, רק כשיעשנה היום לא יוכל למחר לעשות מצוה דאורייתא אחרת שהיא חמורה מזו, מצוה דלמחר עדיף...
ג) אם אינו יכול לעשות עכשיו כמו למחר דאם ימתין יעשה מן המובחר, מוטב שימתין יום או יומים כדי לעשות מן המובח...

Lifesaving order of precedence: We first save more kadosh

We first save those that Rabim Zrichim Lo, even if less kadosh

[7] משנה מסכת הוריות פרק ג משנה ו

[*] כל התדיר מחבירו קודם את חבירו וכל המקודש מחבירו קודם את חבירו...

משנה ז

האיש קודם לאשה להחיות ולהשיב אבדה והאשה קודמת לאיש לכסות ולהוציאה מבית השבי ...

משנה ח

[*] כהן קודם ללוי לוי לישראל ישראל לממזר וממזר לנתין ונתין לגר וגר לעבד משוחרר אימתי

בזמן שכולן שוין אבל אם היה ממזר תלמיד חכם וכהן גדול עם הארץ ממזר תלמיד חכם קודם

לכהן גדול עם הארץ:

[8] הוריות דף יג עמוד א

משוח מלחמה קודם לסגן[even though sgan is more kadosh] - אמר רבינא: כי תניא
היא - להחיותו.

להחיותו - הוא קודם לסגן משום דצבור צריכים לו למשוח מלחמה לצורך מלחמה טפי מסגן.

Perhaps this all presumes when both victims stand before you equally, but if 1 is
closer, maybe choosing whom to save should be talui on Radvaz vs חיי אדם?

9] Techumin 5777 Volume 37 p. 86 R' Yitzchak Zilbershtein

אולם אחר העיון, נראה, שלכל השיטות יש להעביר על חמצות ולהציל את זה שהרבים
צריכים לו. הגע עצמך, חרי חיוב הצלת נפשות נובע ממצות השבת אבירה, כמבואר
במסכת סנהדרין עג, א שנאמר: "והשבותו לוי" לרבות השבת גופו. ולכן גדר חיוב הצלת
נפשות דומה לחיוב השבת אבירה. והנה אדם הרואה לפניו עוף אבוד, ורואה מרחוק פרה
אובדת, לכאורה חייב לטפל תחילה בעוף משום דאין מעבירין על המצות. וצ"ע. האם
אמר כך גם בהצלת נפשות? לדוגמא, אירעה תאונת דרכים קשה ונלכדו נוסעים במכונית
גם באוטובוס, האם נאמר שאין מעבירים על המצות ונחלץ תחילה את נוסע המכונית
שהיא קרובה יותר, אעפ"י שעפ"י לא ינצלו הרבים הלכודים באוטובוס! הרי הדעת נוטה,
יש להציל תחילה את הרבים, משום שטעם האיסור לעבור על המצוות נובע מאיסור
ביזוי מצוה, כשמניח את המצוה שבאה לידו ועוסק באחרת, ח"ו ביזיון למצוה הראשונה
כמבואר בדברי-מלכיאלי או"ח טז. וכשנשקול ביזוי מצוה מול חיי רבים, ודאי שחיי
זרבים יכריעו את הכף.

[10] שו"ת אגרות משה חושן משפט חלק ב סימן עג: ב

ובדבר שני חולים, אחד שלפי אומדנא דהרופאים הוא רק ריפוי לחיי שעה להאריך ימיו במה
שאפשר להם, ולפעמים הוא רק לסלק ממנו היסורין, והשני יכולין לרפאותו אבל אין ידוע להם אם
יצטרך לטיפול נמרץ כזה שעושין בבית החולים בהיחידה לטיפול נמרץ (עמידרזענסי רום), ויש
שם רק מטה אחת בהיחידה, מי קודם להכניס לשם כשבאו בבת אחת?

ובדיעבד כשבא רק אחד והכניסוהו ועדיין לא התחילו לטפל בו ובא השני?

אם באו שניהם בבת אחת, היינו קודם שהכניסו האחד מהם צריך להכניס בתחלה את מי
שלדעת הרופאים יכולין לרפאותו,

ואם כבר הכניסו שם את החולה שלדעתם חיי שעה אין מוציאין אותו משם, בין שהכניסוהו

כדין מחמת שעדיין לא היה שם חולה השני, ובין שעשו שלא כדין, בין שוגגין או מזידין.

והטעם פשוט דודאי חיי הראוי להתרפא ולחיות עדיפא מאלו שעומדין למות מצד חולי

שלהן שלא ידוע להרופאים רפואה למחלתן, אבל זה הוא לעלמא, דלהחולה עצמו ליכא חיוב

להציל נפש אחרים בנפשו, וכיון שהכניסוהו להיחידה לרפאותו כבר זכה בהמקום, לא מיבעיא כשהוא

משלם בעד הזמן שנמצא בבית החולים, בין שאינו משלם...

11] Chazon Ish - Choshen Mishpat Bava Mezia likutim #20, Daf 62a

„ונראה דאם יש לאחד מים ולפניו שני צמאים, נמיו תלוי בפלוגתא, דלבן פטורא נותן לשניהם וימותו שניהם דהא אף אם יתן לאחד יתחייב לחלוק עם חברו. ולר"ע יתן לאחד שירצה, ואע"ג דלנותן ליכא משום חייד קודמין, מ"מ כיון שזה שיזכה יציל עצמו כדין, רשאי הנותן ליתן לו. ונראה, דחייב ליתן לאחד, כיון דשביל חייד קודמין אמרה תורה דחיי עולם שלו קדם לחיי שעה של השני, גם הנותן צריך להשתדל טפי בהצלת חיי עולם".

12] R' Yakov Emden, Migdal Oz: Even haBochan, Pina 1

(א) קדימה מחמת המעלה הרוחנית: ממזר ת"ח קודם לכה"ג עם הארץ; זכר המחוייב במצוות קודם לנקבה שאינה מחוייבת; אשה משכלת קודמת לאשה פשוטה; גדול קודם לחרש שוטה וקטן שאינם חייבים במצוות; שלם קודם לגידם שאינם יכול להניח תפילין.

(ב) קדימה מחמת היחוס הטבעי: כהן קודם ללוי, לוי קודם לישראל, (אך ספק אם בזמן הזה קיימות הלכות אלו, כי הכהנים והלויים הם רק ע"פ

חזקה), ישראל לחלל, חלל לשתוקי, שתוקי לאסופי, אסופי לממזר, ממזר לגתין, גתין לגר, גר לעבד משוחרר.

(ג) קדימה מחמת תוחלת החיים: בחור קודם לזקן, זקן בריא קודם לחולה, חולה קודם למסוכן, מסוכן קודם לטריפה.

(ד) קדימה מחמת יכולת ההולדה: אדם בריא ואפילו חולה קודמים לסריס. נקבה קודמת לסריס.

(ה) קדימה מחמת קירבה משפחתית: כל הקודם בנחלה קודם להצלה, וכל הקרוב קרוב קודם. בן קודם לאח ולבן הבן. [אגב: נראה ברור שקדימה זו אינה אמורה כשהרופא מועסק ע"י אחרים וכשהמיכשור הרפואי אינו שלו, כי אין לעשות מצוה וסחורה בפרתו של חברו].